

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**ПОЛІТИКА ТА ПРАВО
В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПОШУК РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...

23 КВІТНЯ 2024

**Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024**

УДК 32:341.3«364»(082)
П 50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 8 від 28 березня 2024 року)*

П 50   **ПОЛІТИКА ТА ПРАВО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: ПОШУК
РІШЕНЬ** : збірник матеріалів Міжнарод. наук. конф. / за заг. ред.
П. В. Горінова ; Навчально-науковий інститут права та політології
УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 23 квітня 2024 р.). – Київ :
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 399 с.

Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень» містить короткий зміст результатів науково-дослідних робіт наукових, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячено аналізу й оцінці політичних і правових аспектів у контексті воєнного стану, з особливим акцентом на українські реалії та міжнародну перспективу. У збірнику широко представлені теми, що стосуються захисту прав людини, правового регулювання під час воєнного стану, ролі національних та міжнародних інституцій у забезпеченні правопорядку та справедливості. Велика увага приділена питанням соціального захисту військовослужбовців та цивільного населення, особливостям правосуддя в умовах воєнного стану. Дослідження в збірнику відзначаються глибоким аналітичним підходом та різноманітністю методологій, що дозволяють оцінити складність та багатовекторність правових і політичних викликів сучасного світу.

Збірник є джерелом для науковців, юристів, політологів, а також для всіх, хто цікавиться глибоким розумінням сучасних правових і політичних реалій. Він сприяє науковому діалогу, обміну знаннями та досвідом між фахівцями різних галузей, що є ключовим для вироблення комплексних підходів до вирішення глобальних викликів сучасності.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 32:341.3«364»(082)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MK_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024
© ННПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Євген СІРИЙ / Yevgen SIRYU

доктор соціологічних наук, професор (м. Київ)

Оксана СІРА / Oksana SIRA

кандидат філософських наук, завідувач відділу

Науково-дослідного центру «Інститут соціально-правових та політичних досліджень імені Олександра Яременка» Навчально-наукового інституту права та політології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)

НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Один із ключових аспектів розвитку молодіжного волонтерського руху – це створення сприятливого середовища, що заохочує молодь до участі у волонтерських активностях. Держава повинна створювати належні соціальні умови через органи місцевого самоврядування надавати громадянам необхідні інструменти для самостійного розв'язання проблем. Хоч волонтерська діяльність розвивається на добровільних засадах, але для її реалізації має бути дотримано ще ряд вимог та чинників. Однак, як показує практика сьогодення, з боку держави не належним чином приділяється цьому увага, що зумовлює деактивізацію волонтерського руху в Україні.

Чинники, які стримують поширення волонтерства генеруються як зовнішніми інституційними обставинами/умовами, так і внутрішніми суб'єктивними чинниками. Перша проблема – це економічна спроможність активної залученості до волонтерства з використанням частково власних, частково залучених інвестицій. Багато молодих людей мають обмежені фінансові можливості та не можуть собі дозволити витратити багато часу на безоплатну волонтерську роботу. Тому, власне й існує потреба у створенні фінансових підтримок та стипендій для молодих людей, щоб забезпечити доступність волонтерських програм для всіх охочих.

Також у багатьох випадках волонтерські програми не мають належної координації та підтримки з боку організацій або державних структур. Крім того, не всі молоді люди переймаються бажанням допомогти, або вони можуть бути байдужими до ситуації в країні. Волонтерська діяльність у конфліктному середовищі може бути дуже емоційно виснажливою та призвести до емоційного вигорання. Волонтерство в умовах війни часто вимагає допомагати у бідах та важких ситуаціях, тому люди можуть відчувати стан апатії через негативні емоції. Однак, велика чисельність із таких характеризується громадянською байдужістю, відсутністю або ж – слабо розвинутою громадянською позицією.

Відповідно, ми зіштовхуємося з двома проблемами одночасно: потенційні волонтери не є вмотивованими до допомоги, а волонтерські організації не є мотивованими в питанні залучення нових помічників та розвитку цієї галузі. Волонтери побоюються підозр. Вже два роки українці гуртуються за для допомоги збройним силам України та постраждалим від війни. Люди проводять збори коштів та закупають необхідні можливі доступні засоби для війни, для виживання. Однак, чимало трапляється випадків, коли волонтери, які допомагають – потрапляють до суду, зокрема, за ніби-то продаж гуманітарної допомоги, «незаконне» проведення господарських операцій тощо.

Інша складність, з якою зіштовхуються волонтери – оподаткування. Начебто логічним було б повне звільнення волонтерів від оподаткування, якщо їх діяльність спрямована на потреби ЗСУ, але на практиці є нюанси. За нормами ПКУ, кошти отримані від волонтерської діяльності вважаються «іншим доходом громадян» і на всю суму зібраної волонтерської допомоги може бути нараховано 18% ПДФО та 1,5% ВЗ. Однак, відповідно до ст.165 ПКУ, звільнюються від оподаткування зокрема доходи, отримані благодійниками-фізичними особами, внесеними у реєстр волонтерів за умови, якщо вони використані на допомогу ЗСУ/іншим підрозділам, або фізичним особам, що є ВПО й тощо. Однак, щоб ця стаття спрацювала, потрібно бути зареєстрованим волонтером, а більшість українців, які реально допомагали в 2022 році, не думали про реєстрацію та бюрократичні моменти і в результаті були вимушені сплачувати податок зі своїх власних коштів.

З боку держави існує чимало бюрократичних перешкод. Через аудит витрат не можна перерахувати кошти на придбання чогось. Аналогічні проблеми є і стосовно передачі коштів через благодійні організації, оскільки в обмін на отримані кошти волонтер передасть благодійній організації товар, придбаний як гуманітарна допомога, тобто – фактично трактується як продаж «гуманітарки». Саме як гуманітарну, тобто безкоштовну допомогу ввозять в Україну машини та інші товари для військових, хоча, по факту – за кордоном закупляється все за гроші. Поняття волонтерської допомоги у законі немає. І через це, за кожен зібраний від українців гривню волонтери ризикують потім мати проблеми із законом.

Варто зазначити, що новий закон про волонтерську діяльність (Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності) [1], за оцінкою фахівців і самих волонтерів, на практиці лише заважає розвитку цього руху. Проіснувавши більше як півтори року, документ вже вимагає кардинальних змін та доповнень. На думку фахівців, керівники волонтерських організацій, через нові вимоги, зокрема, через необхідність мати статус волонтерської організації, разова допомога вводиться нанівець. Згідно за його принципом: якщо не має статусу, то не має права залучати до волонтерської діяльності і людей для своєї роботи.

Тому подальший розвиток молодіжної волонтерської діяльності в Україні потребує вдосконалення чинного законодавства, зокрема: зміни до трудового законодавства, вдосконалення законодавство про волонтерську діяльність щодо залучення до такої діяльності молоді, а також не менш основне – здійснення заходів для формування культури волонтерської діяльності у здобувачів освіти, мотивувати їх.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України: Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text>